

POLITYKA ZAGRANICZNA USA – REALIZACJA (studia zaoczne 2010-11 – semestr zimowy)

STOSUNKI UE-USA

Podstawy współpracy transatlantyckiej

Dwie największe potęgi świata:

- Wspólne wartości (wolność, demokracja, prawa człowieka)
- Wspólne przekonania
- Wspólne obawy i wyzwania
- Wspólne interesy polityczne i ekonomiczne

Współpraca transatlantycka

- Rozwój stosunków Stanów Zjednoczonych z tworzącymi się instytucjami europejskimi;
- Współpraca partnerów transatlantyckich w organizacjach międzynarodowych (o charakterze politycznym i militarnym oraz gospodarczym);
- Relacje bilateralnych Stanów Zjednoczonych z poszczególnymi krajami Europy Zachodniej;

Ewolucja stosunków dyplomatycznych w okresie zimnej wojny

- 1953 - obserwator USA w Brukseli przy Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali (*EWWiS*);
- 1961 - misja Stanów Zjednoczonych przy Wspólnotach Europejskich - obecnie jest misją Stanów Zjednoczonych przy Unii Europejskiej;
- 1954 utworzono delegacja Komisji Europejskiej w Waszyngtonie;
- 1972 - relacje polityczne między Wspólnotami Europejskimi a Stanami Zjednoczonymi;
- 1987 - (po wejściu w życie Jednolitego Aktu Europejskiego, zintensyfikowano kontakty pomiędzy Kongresem Stanów Zjednoczonych i Parlamentem Europejskim, który zyskał kompetencje w zakresie stosunków zewnętrznych Wspólnoty Europejskiej

Ramy prawne:

- 1) Deklaracja Transatlantycka (*Transatlantic Declaration*) 1990**
- 2) Nowa Agenda Transatlantycka (*NAT; New Transatlantic Agenda - NTA*) - 1995:**
 - promowanie pokoju, stabilności, demokracji i rozwoju w skali całego świata;
 - wspólne reagowania na globalne wyzwania;
 - współpraca na rzecz rozwoju handlu światowego i zacieśniania powiązań gospodarczych;
 - rozwijanie kontaktów na płaszczyźnie społecznej, co wyrażone zostało w koncepcji budowania mostów przez Atlantyk
- 3) Transatlantyckie Partnerstwo we Współpracy Politycznej - 1998**
- 4) Transatlantyckie Partnerstwo Ekonomiczne - 1998**

Współczesne stosunki transatlantyckie – płaszczyzny:

- polityczna (w ramach której postuluje się promowanie pokoju, stabilności, demokracji, rozwiązywania pojawiających się konfliktów; wspólnego reagowania na globalne wyzwania (różnice rozwojowe, głód, AIDS, malaria itp.);
- gospodarcza (obejmującą współpracę na rzecz rozwoju handlu światowego i zacieśniania powiązań gospodarczych między partnerami);
- społeczna (gdzie podkreśla się konieczność zacieśniania kontaktów międzyludzkich i budowania nowych platform nawiązywania współpracy między społeczeństwami).

Główne problemy w stosunkach USA-UE

- bezpieczeństwo międzynarodowe
- terroryzm międzynarodowy
- współpraca gospodarcza
- zmiany klimatyczne
- bezpieczeństwo energetyczne

Perspektywy...

- Prezydent Obama szansą na odbudowanie relacji
- Przyszłość
- marginalizacja Europy w relacjach z USA
- Wzmocnienie sojuszu i dalszy rozwój współpracy

Stosunki USA - Rosja

- Relacje zimnowojenne
- Polityka amerykańska wobec Rosji po zakończeniu zimnej wojny:
 - 1989-1994
 - 1995-2000
 - 2001-2009

Główne kwestie i problemy w relacjach USA-Rosja

- Potencjał nuklearny – spuścizna po ZSRR (stabilność w regionie)
- NATO
- Interwencja USA w Afganistanie
- Wojna w Iraku
- Tarcza antyrakietowa
- Kwestie gospodarcze (kontrola i dostęp do surowców)

Podsumowanie / perspektywy na przyszłość:

- Pierwsze pozimnowojenne lata – budowanie przyjaznych relacji USA-Rosja
- Rozdzwięk we wzajemnych relacjach 1995-2000
- Prezydentura Busha Jr. – dobre relacje osobiste, ale zaostrzające się stosunki polit.
- Przyszłość relacji USA-Rosja /Putin vs. Obama – nadzieja na poprawę relacji, jednak pierwsze decyzje nowej administracji pokazują, że stosunki nie ulegną znacznej zmianie w porównaniu z poprzednią administracją

USA – Bliski Wschód

Interesy, cele w polityce USA wobec regionu Bliskiego Wschodu

- Historia relacji USA z tym regionem
- Główne kwestie i problemy w polityce USA wobec tego regionu
- Podsumowanie oraz perspektywy na przyszłość

Interesy USA na Bliskim Wschodzie

- (Ważny obszar strategiczny – szczególnie w kontekście rywalizacji zimnowojennej)
- Ropa naftowa i bezpieczeństwo energetyczne – zapewnienie dostępu do ropy z Zatoki Perskiej
- Izrael i jego szczególne stosunki z USA
- Zapewnienie pokoju w Świecie Arabskim
- Utrzymanie dobrych stosunków z takimi krajami jak - Egipt, Jordania, Kuwejt, Arabia Saudyjska

Historia:

- Do I wojny światowej USA nie interesowały się regionem Bliskiego Wschodu
- Okres międzywojenny – polityka izolacji w USA
- Okres II wojny światowej – Bliski Wschód staje się ważnym regionem o znaczeniu strategicznym
- Po zakończeniu II wojny światowej – zwiększenie zainteresowania USA tym regionem

Historia cd.

- Budowanie sojuszy strategicznych na Bliskim Wschodzie
- Zaangażowanie USA w rozwiązanie konfliktu między Izraelem a państwami arabskimi
- Relacje USA z Irakiem i Iranem oraz ich konsekwencje (Irak 1991; Irak 2003)

Główne kwestie i problemy

- Stabilność Iraku
- Relacje z Iranem
- Konflikt izraelsko-palestyński
- Terroryzm
- Broń masowego rażenia (BMR)

USA – Azja

- Równowaga sił i bezpieczeństwo w regionie
- Utrzymanie amerykańskiego przywództwa w regionie
- Zahamowanie ekspansywnych tendencji ze strony Chin
- Utrzymanie sojuszu z Japonią
- Dostęp do ogromnego rynku zbytu

Płaszczyzny realizacji PZ USA

- Utrzymywanie poprawnych relacji z Chinami – największy rywal USA w regionie, ale także największy wierzyciel USA oraz źródło tanich towarów do USA
- Rozwój stosunków z tradycyjnymi sojusznikami w regionie – Japonią i Koreą Południową

Główne problemy

- Stabilizacja w regionie
- Wzrost potęgi Chin
- Kwestia Tajwanu
- Powstrzymywanie Korei Północnej

Realizacja polityki zagranicznej USA Azja – Chiny

- Okres powojenny (brak stosunków dyplomatycznych)
- Ożywienie stosunków – lata 70-te
- Nawiązanie stosunków (ZSRR jako spoiwo współpracy między USA i Chinami)
- Stosunki po zakończeniu zimnej wojny – wzrost współzależności gospodarczych
- Stosunki USA-Chiny po II wojnie światowej
- 1945-1949 – zaangażowanie USA w sprawy Chin
- 1949-1972 – izolacja ChRL
- 1972-1979 – od ocieplenia wzajemnych relacji do nawiązania stosunków dyplomatycznych
- 1979-1989 – normalizacja

USA Azja - Japonia

- Sytuacja powojenna
- Nowa architektura bezpieczeństwa w Azji
- Stosunki z Japonią w okresie zimnej wojny
- Stosunki z Japonią w okresie pozimnowojennym

Nowa architektura bezpieczeństwa w powojennej Azji

- Zmiana strategii USA wobec Japonii
- Powojenny sojusz między USA a Japonią miał stać się podstawą budowania stabilności i prosperity w regionie Azji Wschodniej w okresie zimnej wojny

Stosunki w okresie zimnej wojny

- 1951 – Konferencja w San Francisco dotycząca Japonii – System z San Francisco (dwustronne i wielostronne porozumienia w zakresie bezpieczeństwa mające zabezpieczać przed ekspansją Chin i Rosji)
 - System składał się z:
 - Traktatu Pokojowego – Japonia i 48 państw
 - Ameryk.-Jap. Traktatu Bezpieczeństwa
 - 1953 – US-Japan Friendship, Trade and Navigation Treaty
 - 1954 – US-Japan Treaty of Mutual Military Aid
- W kolejnych latach – dalszy rozwój współpracy USA-Japonia